

Tandläkare i Nynäshamn

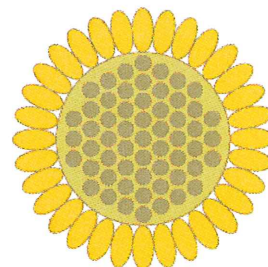
Tillsynsprojekt – ”Giftfri miljö”

Mats Wålinder
2008

Rapport 2008:3

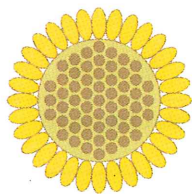
RAPPORT

MILJÖ

**SÖDERTÖRNS
MILJÖ- & HÄLSO-
SKYDDSFÖRBUND**

136 81 Haninge
BESÖKSADRESS
Rudsjöterrassen 3D
TELEFON 08-606 93 00
FAX 08-606 93 01
E-POST
miljokontoret@smohf.se
www.smohf.se

Handläggare:
Mats Wålinder
Tel: 08-606 93 14

TANDLÄKARMOTTAGNINGAR I NYNÄSHAMN

Bakgrund

Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund har den lokala tillsynen över tandläkarmottagningar enligt miljöbalken. Enligt förbundets tillsynsplan samt rekommendation från Stockholm vatten ska tandläkarmottagningar inspekteras med ett intervall av ca 5 år. Tillsynsfrekvensen fastställs efter en riskbedömning enligt miljöbalken. Senaste tillsynsbesök från miljökontoret har varierat för varje mottagning och inträffade i regel för mer än 5 år sedan.

Syfte

Genomgång av tandläkarmottagningar i Nynäshamns kommun med särskilt fokus på hantering av amalgam, amalgamavskiljare, kemikalie- och avfallshantering samt egenkontroll. Kontroll att gällande bestämmelser i miljöbalken efterlevs och vid behov meddela föreläggande om åtgärd. Projektet syftar även till att uppnå en likartad tillsynsnivå i Nynäshamn i jämförelse med Haninge och Tyresö samt att fastställa fasta årliga tillsynsavgifter.

Material och metod

Verksamheterna söktes upp via befintligt register (Miljöreda) och företagsregister. Totalt identifierades sju tandläkarmottagningar (se sid 4). Tid bokades för inspektionerna genom telefonkontakt. En checklista användes vid inspektionerna för att den skulle bli så likartad som möjligt på samtliga objekt (se bilaga 1). Efter utförd tillsyn upprättades ett beslut för varje mottagning med föreläggande att åtgärda uppmärksammade brister samt beslut om taxa enligt miljöbalken. Tillsynen har i stora delar utgått ifrån skriften "Tandvårdens miljöguide" som Miljöförvaltningen i Stockholms stad har tagit fram.

Resultat

Av de sju tandläkarmottagningar som ingick i projektet inspekterades samtliga. Av de sju mottagningar var sex privata och en hörde till folktandvården. Samtliga mottagningar som inspekterades hade någon typ av anmärkning. Typ av anmärkningar och antal mottagningar som hade anmärkningar sammanfattas i tabell på nästa sida.

Konstaterad brist	Antal mottagningar med konstaterade brister
Diskho eller annan rengöringsplats för utrustning saknade anslutning till amalgamavskiljare	3 (43%)
Drift- och skötselinstruktion saknas för amalgamavskiljare m m	5 (71%)
Vattenlås vid tvättställ m m tömdes ej årligen	6 (86 %)
Kemikalier förvarades så att risk fanns att de skulle kunna nå avlopp	3 (43 %)
Säkerhetsdatablad saknades för miljö- och hälsofarliga produkter	3 (43%)
Årlig hämtning av farligt avfall sker inte	2 (28 %)
Bristfällig märkning av farligt avfall	1 (14 %)
Transportdokument över farligt avfall sparas inte	1 (14%)
Amalgamavskiljare töms ej årligen	1 (14 %)
Felaktigt kopplat avlopp från diskdesinfektor etc till avskiljare	1 (14 %)
Brister i egenkontroll, avsaknad av skriftliga miljörutiner	1 (14 %)

Amalgamhantering

Amalgam består till ca 50 % av kvicksilver och ca 50 % av en blandning av silver, tenn, koppar och zink. I tandamalgam är kvicksilvret mycket hårt bundet.

Vid en tandläkarmottagning förekommer arbetsmoment som kan ge upphov till kvicksilverspridning till avlopps nätet bl a urborrning av amalgamfyllningar samt rengöring av instrument och utrustning. Samtliga besökta mottagningar är anslutna till kommunalt avloppsreningsverk.

Ingen mottagning sätter in nya amalgamfyllningar. Borttagning sker endast av befintliga amalgamfyllningar. Amalgamavskiljare måste vara godkända enligt tysk eller dansk testnorm eller europanorm/svensk standard ISO 11143:2008. Vidare ska det enligt gällande praxis finnas en godkänd amalgamavskiljare vid diskbänk eller annan rengöringsplats för rengöring av amalgamförorenade instrument samt utrustning. Om t ex kontaminerade sugslar, borrar och slangar rengörs i vask utan avskiljare medför det att amalgamrester som finns kvar på utrustningen förs ut i avloppet. Det är inte lämpligt att rengöra utrustning över stolenhetens spottkopp. Vidare får inte diskmaskin/diskdesinfektor etc vara ansluten till amalgamavskiljare då det kan leda till att uppsamlat kvicksilver i avskiljaren förångas eller frigörs till avloppet. Avskiljaren ska tömmas minst en gång per år för att avskiljningseffekten ska säkerställas.

Alla mottagningar har godkända amalgamavskiljare anslutna till de behandlingsstolar där amalgam borttages. Både torra och våta sugsystem förekommer. Tre mottagningar saknade amalgamavskiljare ansluten till vask där amalgamkontaminerad utrustning rengörs. En mottagning hade avlopp från diskdesinfektor m m felaktigt kopplat till amalgamavskiljare.

Fem av mottagningarna saknade drift- och skötselinstruktioner för amalgamavskiljare, sekretkärl m m. Instruktioner ska finnas på mottagningen även fast ett annat företag står för service av sugsystemet, tömning av avskiljare etc. Det ska även framgå vem som sköter/rengör vad (t ex sekretkärl), vilket i några fall var oklart.

Vattenlås

Vattenlås till tvättställ och golvbrunnar belägna i mottagningen ska tömmas minst en gång per år för att minska risken för spridning av kvicksilver till avlopps nätet. I vattenlås kan amalgampartiklar samlas men vanligtvis ser man inte något metalliskt kvicksilver i slammet när låset töms. Det beror på att kvicksilvret kan vara legerat med andra metaller eller att mängden är så liten att den är svår att upptäcka med blotta ögat. Innehållet ska behandlas som farligt avfall eller slås ut i godkänd amalgamavskiljare. Undantag från kravet på tömning är om tvättställ/golvbrunn är ansluten till en central avskiljare t ex i ett vått sugsystem. Endast en mottagning tömde vattenlåsen 1 gång per år.

Röntgenverksamhet

Fem av sju mottagningar hade digital framkallning. Detta är mycket positivt eftersom kemikalieförbrukningen minskar och man slipper farligt avfall som förbrukade fix- och framkallningsvätskor samt kasserad röntgenfilm. Framkallningen i övrigt skedde i framkallningsmaskiner. Sköljvatten (små mängder) hällades ut i avlopp medan förbrukade framkallnings och fixeringsvätskor samlades upp i dunkar och hanterades som farligt avfall. Utsläpp av sköljvatten anses vara acceptabelt då det normalt rör sig om låga halter av silver.

Kemikaliehantering

Tre mottagningar förvarade kemikalier utan invallning så nära golvbrunn att ett eventuellt läckage skulle kunna nå brunnen. Krav har ställts att antingen invalla kemikalieplatsen eller att installera en tätande krage för golvbrunnen för att förhindra spridning.

Säkerhetsdatablad ska överlämnas av leverantören och ska finnas för miljö- och hälsofarliga kemikalier. Kravet uppfylldes ej av tre mottagningar.

Avfallshantering

För att kunna säkerställa att farligt avfall hanteras på ett riktigt ska den som driver verksamhet där farligt avfall uppkommer föra anteckningar om:

- den mängd avfall som uppkommer årligen,
- de slag av avfall som uppkommer i verksamheten, och
- de anläggningar som olika slag av avfall transporteras till.

Kravet finns i 43 § i avfallsförordningen (SFS 2001:1063). Anteckningarna ska sparas i minst fem år. Mottagningarna förde anteckningar genom att spara de transportdokument som ska upprättas inför varje transport av farligt avfall. Mottagningarna hade bra kunskap över vad som räknas som farligt avfall samt att godkända transportörer ska anlitas. Farligt avfall ska normalt hämtas minst en gång per år. Brister rörande detta krav upptäcktes vid två mottagningar.

Egenkontroll

Egenkontroll är mottagningarnas egna systematiska miljöarbete som t ex ansvarsfördelning och rutiner som ska säkerställa att gällande miljöregler uppfylls.

Egenkontroll för tandläkarmottagningar bör bl a inkludera:

- Skriftlig ansvarsfördelning för miljöarbetet och egenkontroll. Ansvarig person/befattning bör anges för varje miljörutin.
- Dokumentation av hantering av kemiska produkter, avfall samt farligt avfall.
- Rutiner för skötsel av sugsystem, sekretkärl, buffertankar och amalgamavskiljare.
- Rutiner för tömning av vattenlås och rengöring/desinfektion av instrument och annan utrustning.

Vid inspektionerna delade förbundet ut ett exempel på bedrivande av egenkontroll samt journalföring, se exemplet i skriften ”Tandvårdens miljöguide”.

Bland de privata mottagningarna var två anslutna till Praktikertjänst. De använder en miljöhandbok som stöd vid upprättande av ansvarsfördelning, miljörutiner m m. Tre mottagningar arbetade utifrån Qulan som är ett miljö- och kvalitetssystem upprättat av Preventum AB. Folktandvården är miljöcertifierade enligt ISO 14001 där såväl interna som externa miljörevisioner genomförs.

Hantering av rör m m

Information gavs vid inspektionerna om att uttjänta rör och slangar normalt är farligt avfall p g a dess innehåll av amalgamsediment. Vidare gavs information om att vid nedläggning av klinik eller om avloppsrören ska bytas ut eller saneras (t ex högtrycksspolas) vid pågående verksamhet krävs att en skriftlig anmälan görs till förbundet senast sex veckor innan nedläggning/åtgärd vidtas.

Förslag till fortsatt tillsynsarbete

Det meddelade besluten med krav på försiktighetsmått för varje mottagning följs upp via redovisningar och telefonkontakter. Tandläkarmottagningarna besöks därefter i enlighet med gällande tillsynsplan.

Anmälningsärenden röranden ev nedläggningar och rörsanering/rörbyte handläggs enligt rutin.

FÖRTECKNING ÖVER BESÖKTA MOTTAGNINGAR

- Folktandvården Stockholms län AB, Idunvägen 1
- J.Verendel Tandläkarpraktik AB, Nynäsvägen 29
- Elliots tandläkarmottagning PTJ AB, Grevgatan 22A.
- PTJ Johan Cargelius, Heimdalsvägen 6A
- Tandläkare Göran Wiklund AB, Centralgatan 3.
- Tandläkare Jesper Larsson AB, Fredsgatan 13.
- Dentoproffs HB, Skolgatan 33